

Pohjoispohjanmaalaisen kirjallisuuden vientiä edistävän Black Hole -verkoston luominen -hanke

LOPPURAPORTTI

2.2.2023

Hankkeen aihe, tavoitteet ja taustat

Oulun kirjailijaseura ry:n toteuttaman hankkeen tavoitteena on kasvattaa pohjoispohjanmaalaisen kirjallisuuden käännessopimusten määrää ja vientiä eri kielialueille lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Tämä toteutetaan rakentamalla kansainvälinen, pitkäjänteisesti toimiva verkosto, jonka jäsenet kokoontuvat säännöllisesti hybriditapahtumiin, joissa esitellään alueen kirjallisuutta, tunnustellaan menestymahdollisuuksia eri kielialueilla ja edistetään käännoikeuksien suoraa myyntiä.

Oulun kirjailijaseura ry järjesti ensimmäisen Black Hole – Books meet Rights -tapahtuman jo ennen hankkeen alkua helmikuussa 2021. Oulun kirjailijaseura oli aiemmin toteuttanut myös kirjailijaportfolioita pohjoispohjanmaalaisista kirjailijoista.

Oulun kirjailijaseura ei myy käännoikeuksia, vaan on myynnin tukiorganisaatio, joka auttaa kirjavientialan ammattilaisia, kuten agentteja, kustantajia ja kääntäjiä, kohtaamaan toisensa muun muassa tapahtumissa.

Hankkeen aikataulu

Pohjoispohjanmaalaisen kirjallisuuden vientiä edistävän Black Hole -verkoston luominen -hanke toteutettiin 1.10.2021-31.12.2022.

Black Hole – Books meet Rights -kirjallisuuden vienninedistämistapahtuma järjestettiin 11.-12.2.2022

Black Hole Spring event – From Book to Screen järjestettiin 26.4.2022.

Black Hole Summer event – How to start a literary agency järjestettiin 7.6.2022.

Infotilaisuus kirja-agentuurin perustamisesta kiinnostuneille järjestettiin 20.9.2022.

Black Hole Autumn event – Exporting children's literature järjestettiin 8.11.2022.

Hankkeen toteuttaneet tahot ja henkilöt

Hankkeen toteutti Oulun kirjailijaseura ry. Tilitoimistona oli Tilin Takojat Oy. Hankkeeseen liittyvää aineistoa säilytetään sähköisessä muodossa Tilin Takojat Oy:n taloushallintojärjestelmässä.

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Projektipäällikkö Tuomo Heikkinen työskenteli hankkeessa koko hankkeen ajan 1.10.2021-31.12.2022. Tapahtumatuottaja Viivi Arela työskenteli hankkeessa 1.11.2021-28.2.2022.

Hankkeen keskeisimmät yhteistyökumppanit olivat Helsinki Literary Agency, BusinessOulu sekä Taiteen edistämiskeskus.

Hankkeen toimenpiteet

1) VERKOSTON NETTISIVUT

Hankkeessa toteutettiin Black Hole -verkoston nettisivut osoitteeseen www.blackhole.fi. Nettisivut toteuttajaksi valittiin GST Graafinen Studio ja nettisivut avattiin tammikuussa 2022. Nettisivuilla kerrotaan muun muassa verkostosta sekä tiedotetaan tulevista tapahtumista. Nettisivuilla on esillä myös alueen kirjailijoista tehdyt portfoliot.

Nettisivuille toteutettiin myös Meeting Place -kirjautumisosoite, jonka keskustelupalstalla kirjautuneet voivat keskustella muiden kirjautuneiden kanssa. Lisäksi he voivat jättää tietonsa hakemistoon.

Nettisivuilla kävi kävijöitä 100–300 henkilöä kuukaudessa.

2) KIRJAILIJAPORTFOLIOT

Ennen hankkeen alkua kahdestakymmenestä kolmesta pohjoispohjanmaalaisesta kirjailijasta oli tehty englanninkieliset kirjailijaportfoliot, jotka ovat keskeisiä markkinointimateriaaleja. Hankkeessa tehtiin kirjailijaportfoliot viidestä pohjoispohjanmaalaisesta kirjailijasta. Ammattikäntäjien englanniksi kääntämät portfoliot valmistuivat tammikuussa 2022. Kaikki 28 kirjailijaportfoliota olivat esillä verkoston nettisivuilla sekä Brella-virtuaaliympäristössä tapahtumien aikaan.

3) TAPAHTUMAT

Hankkeessa järjestettiin neljä tapahtumaa. Tapahtumat toteutettiin englanniksi.

Black Hole - Books meet Rights -kirjallisuuden vienninedistämistapahtuma järjestettiin 11.-12.2.2022 virtuaalitapahtumana Brella-virtuaaliympäristössä. Tapahtuma striimattiin SahaProdin studiosta ja osa esiintyjistä esiintyi etäyhteydellä. Tapahtumaan osallistui 80 henkilöä 17 eri maasta. Kauimmat osallistujat olivat Brasiliasta, Yhdysvalloista ja Kanadasta, loput pitkin Eurooppaa.

Black Hole Spring event – From Book to Screen järjestettiin 26.4.2022. Tapahtumassa keskityttiin siihen, kuinka kirjat päätyvät elokuviksi. Tapahtuma toteutettiin hybriditapahtumana. Siihen saattoi osallistua BusinessAsemalla (Hallituskatu 36 B, Oulu) tai Brella-virtuaaliympäristön kautta. Tapahtumaan osallistui 39 ihmistä 8 maasta. Kauimmat osallistujat olivat Yhdysvalloista, loput pitkin Eurooppaa.

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Black Hole Summer event – How to start a literary agency järjestettiin 7.6.2022. Tapahtumassa keskityttiin siihen, kuinka perustetaan kirjallisuusagentuuri. Samalla kartoitettiin agentuurin perustamisesta kiinnostuneita ihmisiä. Tapahtuma toteutettiin virtuaalitapahtumana Brella-virtuaaliympäristössä. Tapahtumaan osallistui 31 ihmistä 10 maasta. Kauimmat osallistujat olivat Yhdysvalloista, loput pitkin Eurooppaa.

Black Hole Autumn event - Exporting children's literature järjestettiin 8.11.2022. Tapahtumassa keskusteltiin lastenkirjojen viennistä. Tapahtuma toteutettiin virtuaalitapahtumana Brella-virtuaaliympäristössä. Tapahtumaan osallistui 27 ihmistä 8 maasta. Osallistujat olivat eri puolilta Eurooppaa.

Yhteensä tapahtumiin osallistui 177 ihmistä 19 maasta.

4) MARKKINONTI

Hankkeessa tapahtumista tiedotettiin sekä suomeksi että englanniksi muun muassa verkostolle, somekanavissa sekä lehdistötiedotteilla. Hankkeessa tehtiin aktiivista tiedotusyhteistyötä tapahtumien markkinoinnissa yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyökumppanit jakoivat tapahtumasta tietoa omia kanaviaan pitkin.

Black Holelle luotiin sometilil Instagramiin (@blackholeoulu) ja Twitteriin (@BlackHoleOulu).

Black Hole -verkoston postituslistalla on 395 kirja-alan ammattilaista, pääosin Euroopasta.

5) KIRJA-AGENTUURIN PERUSTAMINEN

Hankkeessa edistettiin sitä, että Pohjois-Pohjanmaalle syntyisi uusi kirja-agentuuri. Black Hole Summer event – How to start a literary agency keskittyi aiheeseen 7.6.2022. Infotilaisuus kirja-agentuurin perustamisesta kiinnostuneille toteutettiin 20.9.2022 Oulun BusinessAsemalla. Tapahtumassa puhuivat BusinessOulun ja Oulun Seudun Uusyrityskeskuksen asiantuntijat ja siihen osallistui neljä agentuurin perustamisesta kiinnostunutta. Oulun kirjailijaseura ei itse perusta kirja-agentuuria, mutta yhdistys on kertonut agentuurin perustamisesta, etsinyt aiheesta kiinnostuneita, saattanut toimijoita yhteen ja antaa tukea asiasta kiinnostuneille jatkossakin.

Joulukuussa 2022 oululainen Mainostoimisto Louhimo ilmoitti laajentaneensa toimintaansa agentuuriksi ja toimii sarjakuva-agentuurina. Lisäksi kaksi infotilaisuuteen osallistunutta henkilöä on jatkanut kirja-agentuurin perustamisen suunnittelua.

6) FELLOWSHIP-OHJELMA

Hankkeen aikana etsittiin sopivia ulkomaalaisia kustantamoja, joiden edustajia voitaisiin kutsua Fellowship-ohjelmiin, jotka järjestetään tulevien kaksipäiväisten Black Hole - Books meet Rights -päätapatumien yhteydessä.

7) HANKKEEN JATKOHANKE

Hankkeen aikana haettiin myös rahoitusta jatkohankkeelle.

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Indikaattoritiedot

	Hakemus	Toteutunut
1) <u>Käynnistyvät kehitysprosessit</u> Black Hole -verkoston luominen. Hankkeen onnistuessa Black Hole voi kehittyä instrumentiksi, jossa on alustatalouden piirteitä: se etsii, tuottaa, ylläpitää ja kehittää pohjoispohjanmaalaisen kirjallisuuden viennin elementtejä auttamalla verkoston jäseniä löytämään tehokkaalla tavalla käännettäväksi sopivia alkuperäisteoksia eri puolille maailmaa, mille kielialueelle tahansa.	1 kpl	1 kpl
2) <u>Käynnistyvät kokeilut</u> Black Hole -verkoston luominen, ylläpitäminen ja kehittäminen.	1 kpl	1 kpl
3) <u>Myötävaikutuksella syntyvät yritykset</u> Pohjois-Pohjanmaalle syntyvä kirja-agentuuri. Oululainen Mainostoimisto Louhimo laajensi toimintaansa agentuuriksi ja toimii sarjakuva-agentuurina.	1-2 kpl	1 kpl
4) <u>Myötävaikutuksella syntyvät uudet työpaikat</u> Jo olemassa oleviin kirja-agentuureihin. Uusi työpaikka syntyi Helsinki Literary Agencyyn.	1 kpl	1 kpl
5) <u>Osallistuneiden tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden määrä:</u> Oulun yliopisto.	1 kpl	1 kpl

Hankkeen tulokset

Hankkeen aikana Black Holen tunnettuus on kasvanut merkittävästi ja verkosto on laajentunut huomattavasti. Toiminta myös muuttui aiempaa järjestelmällisemmäksi sekä ammattimaisemmaksi. Siinä auttoi erityisesti hankkeessa työskennellyt **Viivi Arela**, joka työskentelee myös kirja-agenttina.

Tapahtumissa on ollut esiintymässä kovatasoisia kansainvälisiä esiintyjiä. Heihin voi olla matalalla kynnyksellä yhteydessä myöhemminkin.

Yksittäisten kirjailijoiden viennin edistäminen on vuosia kestävä työtä. Paikalliset kirjailijat ovat saaneet hankkeen aikana suoria kontakteja suomesta muille kielille kääntäviin kääntäjiin sekä kirja-agentteihin. Myös käännöksiä on tulossa. Tänä vuonna ilmestyy **Minna Rytisalon** *Lempi*-romaanin unkariksi. Saman teoksen oikeudet on myyty myös Ruotsiin. **Antti Leikaksen** *Tonttu. Valot sammuvat* -romaanista kääntämisestä unkariksi käydään neuvotteluja.

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Hankkeen talous

Hankkeen aikana 1.10.2021-31.12.2022 hankkeen toteutuneet kustannukset olivat **83 660,32** euroa. Kustannukset pitävät sisällään projektipäällikön ja tapahtumatuottajan palkkakuluja (60 167,84e). Ostopalveluissa on verkoston nettisivujen toteutus sekä tapahtumien esiintyjien esiintymispalkkioita (9 052,20 e). Lisäksi on 24 % flat rate (14 440,28e).

Hankkeen aikana 1.10.2021-31.12.2022 toteutunut rahoitus on ollut:

Pohjois-Pohjanmaan liitto	49 730,95
Oulun kaupunki	20 000,00
Muu julkinen rahoitus (OKM/Taike)	5 000,00
Yhteensä:	74 730,95

Hankkeen itsearviointi

Hankkeessa keskeisessä osassa olivat tapahtumat. Tarkoitus oli, että helmikuun 2022 Black Hole – Books meet Rights -tapahtuma järjestettäisiin hybriditapahtumana, mutta huonontuneen pandemiatilanteen suunnitelmat muuttuivat ja tapahtuma järjestettiin kokonaan virtuaalisesti Brella-virtuaaliympäristössä. Pandemia ei estänyt tapahtumien järjestämistä eikä niihin osallistumista, koska virtuaali- ja hybriditapahtumiin saattoi osallistua mistä maasta tahansa myös etäyhteydellä. Samalla hankkeessa kehitettiin virtuaali- ja hybriditapahtumien järjestämistä. Se, että tapahtumat järjestettiin virtuaalisina, vaikutti kuitenkin siihen, että tapahtumissa ei ollut kasvokkain tapahtuvaa verkostoitumista samalla luontaisella tavalla kuin livetapahtumissa.

Brella-virtuaaliympäristöä oli käytetty jo ennen hanketta ja Brella toimi hyvin. Brellaan voitiin laittaa esille kirjailijaportfoliot ja Brella mahdollisti Breakout Room -huoneiden järjestämisen, joissa osallistujat saattoivat itse esittää kysymyksiä suoraan esiintyjille sekä käydä vapaampaa keskustelua. Lisäksi Brellassa saattoi järjestää kahdenkeskisiä videopuheluita toisten osallistujien kanssa. Esimerkiksi kirjailijat saattoivat pitää neuvotteluita kääntäjien tai kirja-agenttien kanssa.

Tapahtumien jälkeen järjestettiin palautekyselyjä ja palaute oli todella hyvä. Tapahtumien osallistujat pitivät erityisesti korkeatasoisesta ohjelmasta. Vastanneet pitivät tapahtumia onnistuneina, voisivat suositella niitä ystävälle ja olivat kiinnostuneita osallistumaan myös tuleviin tapahtumiin. Esimerkiksi kun esiintyjät Black Hole Summer eventissä puhuivat agenttuurin perustamisesta, se oli todella kiinnostava myös sellaisille, jotka eivät suunnitelleet agenttuurin perustamista. Black Hole -tapahtumille on tuntunut olevan tarvetta.

Eräs portfoliokirjailijoista totesi tapahtumista:

”Tapahtumat ja vierailevat asiantuntijat ovat tuoneet todella runsaasti vastauksia mieltä askarruttaneisiin kysymyksiin. Loistavien sisältöjen myötä olen myös itse syttynyt tapahtumien teemoina olleisiin asioihin aivan eri tavalla.”

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Oulun kirjailijaseuran mielestä hanke toteutui hyvin ja hankesuunnitelman mukaisesti. Hanke on ollut kansallisesti merkittävä maakunnallinen hanke sekä merkittävä edistysaskel pohjois pohjanmaalaisen kirjallisuuden viennille. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Hankkeen jälkeinen aika

Kirjallisuuden vienninedistäminen on pitkäaikainen prosessi. Verkostoa on tarkoitus ylläpitää myös hankkeen päättymisen jälkeen sekä järjestää tulevinakin vuosina Black Hole -tapahtumia. Toiminnan laajuus riippuu saatavasta rahoituksesta.

Rahoitusta jatkohankkeelle on haettu Suomen Kulttuurirahastolta sekä Opetus- ja kulttuuriministeriöstä, mutta toistaiseksi jatkohankkeelle ei ole myönnetty rahoitusta. Oulun kulttuurisäätiölle lähetetty hakemus on käsittelyssä ja päätös tulee toukokuun 2023 loppuun mennessä. Rahoitusta tullaan hakemaan myös jatkossa.

Hankkeen vaikutus ulottuu myös tuleviin vuosiin. Oulun kirjailijaseuran tarkoitus on järjestää Black Hole – Books meet Rights -päätapahtuma ainakin vuonna 2026, jolloin Oulu on Euroopan kulttuuripääkaupunki.

Ohjausryhmän arvio hankkeen toteutuksesta ja tuloksista

Ohjausryhmä toteaa, että hanke on toteutunut hankesuunnitelman mukaisesti ja saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja tulokset. Hanke on ollut hyvä alkusysäys jatkolle.

Oulu 2.2.2023

Projektipäällikkö
Tuomo Heikkinen

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

